

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ**

**ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ**

Ταχ. Δ/ση: Δραγατσανίου 8
Ταχ. Κώδικας: 10559 – Αθήνα
Πληροφορίες: Σταυρούλα Σπυροπούλου
Τηλέφωνο : 2144055230
e-mail: tmima.nomothetikou@minscfa.gov.gr
s.spyropoulou@minscfa.gov.gr

ΠΡΟΣ

Τη Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου-Τμήμα Ερωτήσεων και Αιτήσεων
Καταθέσεως Εγγράφων

Κοιν.:

Πολιτική Γραμματεία
Υπουργού Κοινωνικής Συνοχής και
Οικογένειας

ΘΕΜΑ: Προστασία της μητρότητας και επαναπροσδιορισμός της «ανωτέρας βίας» μετά την πρόσφατη απόφαση του Εφετείου Πειραιώς για μητέρα δικηγόρο.

ΣΧΕΤ: Η υπ' αριθμ. 4065/23-3-2026 Ερώτηση

Σε απάντηση της αριθμ. 4065/23-3-2026 Ερώτησης που κατατέθηκε στη Βουλή, στο πλαίσιο αρμοδιότητας του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας αναφορικά με τις εφαρμοζόμενες πολιτικές για τη στήριξη της μητρότητας και τη συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, θέτουμε υπόψη σας τα εξής:

Ειδικά, επί της υπ' αριθ. 132/2026 απόφασης του Εφετείου Πειραιά (Τμήμα Ναυτικών Διαφορών), στην οποία κρίθηκε ότι ο πρόωρος τοκετός δικηγόρου και η νοσηλεία του νεογνού σε Μονάδα Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών (ΜΕΝΝ) δεν συνιστούν περιπτώσεις ανωτέρας βίας, με συνέπεια την απόρριψη του ενδίκου μέσου της ανακοπής ερημοδικίας, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 26 του Συντάγματος, προβλέπεται η διάκριση των εξουσιών. Κατόπιν τούτου, η σχετική κρίση αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των δικαστικών αρχών.

Ως προς το ισχύον νομικό πλαίσιο, σημειώνεται ότι οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και η νομοθετική παρέμβαση προς τροποποίησή τους εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του συνερωτώμενου Υπουργείου Δικαιοσύνης. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι καταστάσεις, όπως η λοχεία, είναι πιθανό να έχουν ιδιαίτερα σημαντική σωματική και ψυχική επίδραση σε μία γυναίκα, στοιχείο που θα πρέπει, οπωσδήποτε, να λαμβάνεται υπόψη, κατά την ερμηνεία και εφαρμογή των σχετικών νομοθετικών διατάξεων.

Ως προς τα γενικότερα μέτρα που αποσκοπούν στην ενίσχυση των γυναικών δικηγόρων και την εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, τονίζεται ότι προσφάτως επεκτάθηκε η ειδική παροχή προστασίας μητρότητας της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης στις έμμισθες και τις αυτοαπασχολούμενες δικηγόρους (άρθρα 150 και 151 του ν. 5078/2023). Σημειωτέον ότι η εφαρμογή των ως άνω διατάξεων εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Γενικότερα, ως προς την ενίσχυση της δημογραφικής πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες

προκλήσεις, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας εκπόνησε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό, το οποίο παρουσιάστηκε στις αρχές Οκτωβρίου του 2024 στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη συνέχεια τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό, με ορίζοντα δεκαετίας (έως το 2035), δεν περιορίζεται στην προσπάθεια ανάκαμψης των γεννήσεων, αλλά προσβλέπει στη συνολική διαχείριση των επιπτώσεων της αλλαγής που έχει επέλθει στην ηλικιακή δομή του πληθυσμού και βασίζεται σε 5 βασικούς άξονες:

1. Στην ενίσχυση των γεννήσεων και την ταυτόχρονη στήριξη της οικογένειας.
2. Στην ενίσχυση της απασχόλησης.
3. Στη διαχείριση της μακροζωίας – γήρανσης.
4. Στην τοπική ανάπτυξη και την προώθηση της καινοτομίας.
5. Στην ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών.

Οι ως άνω αναφερόμενοι άξονες είναι εναρμονισμένοι με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις προτεραιότητες και τις καλές πρακτικές που προτείνονται από διεθνείς οργανισμούς. Οι άξονες καταλήγουν σε περισσότερες από 100 δράσεις συνολικής δαπάνης 20 δισ. ευρώ, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που έχουν ληφθεί ήδη από το 2019, και αφορούν σε όλες τις ηλικιακές ομάδες του πληθυσμού. Ειδικότερα, ο πρώτος άξονας αποσκοπεί στη σταθεροποίηση των ποσοστών των γεννήσεων μέσω της μείωσης του κόστους ανατροφής των παιδιών και της βελτίωσης της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής.

Το ΕΣΔ για το Δημογραφικό απαιτεί τη συνεργασία όλων των συναρμόδιων Υπουργείων. Μέσω αυτού, γίνεται προσπάθεια διαμόρφωσης ενός ευνοϊκού για την οικογένεια και το παιδί περιβάλλοντος, το οποίο θα σέβεται τις επιθυμίες, θα παρέχει επιλογές και θα υποστηρίζει τις ανάγκες των πολιτών. Απώτερος στόχος αποτελεί η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου μέσα από τον σχεδιασμό, την εφαρμογή, τον συντονισμό και αξιολόγηση δράσεων που αφορούν το σύνολο των πολιτών σε όλο τον κύκλο ζωής.

Επιπρόσθετα, η υποστήριξη των οικογενειών εξακολουθεί να συνιστά θεμελιώδη παράμετρο της κοινωνικής πολιτικής, η οποία υλοποιείται είτε μέσω οικονομικής ενίσχυσης είτε μέσω της παροχής υπηρεσιών και της διασφάλισης της πρόσβασης σε αυτές. Ειδικότερα:

1) Επίδομα παιδιού: Με το άρθρο 214 του ν.4512/2018 (Α' 5), όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν.4659/2020 (Α'21), αναμορφώθηκε το καθεστώς για τα οικογενειακά επιδόματα με την αντικατάστασή τους από ένα ενιαίο επίδομα παιδιού, το οποίο χορηγείται λαμβάνοντας υπόψη:

- τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων
- το ισοδύναμο οικογενειακό εισόδημα
- την εισοδηματική κατηγορία κάθε οικογένειας.

Το ποσό του επιδόματος υπολογίζεται βάσει κλιμακούμενου εισοδηματικού κριτηρίου, ώστε να καταβάλλεται στοχευμένα στις οικογένειες με παιδιά, που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη ανάγκη. Η διαδικασία της χορήγησης του επιδόματος παιδιού, καθορίστηκε με την αρ.Γ.Π.οικ.Δ22/11/2705/58/2018 (57/Β') απόφαση, όπως ισχύει.

2) Επίδομα γέννησης: Με το ν.4659/2020 (Α' 21), όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 4756/2020 (Α' 235), και τις διατάξεις των άρθρων 29-32 του ν. 5092/2024 (Α'33), θεσπίστηκε επίδομα γέννησης, για κάθε παιδί που γεννιέται στην Ελλάδα. Η διαδικασία για την χορήγηση του επιδόματος καθορίστηκε με την αρ.Δ11/οικ.8523/236/20(490/Β') ΚΥΑ, όπως ισχύει. Για τον καθορισμό του ύψους του επιδόματος λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός των εξαρτώμενων τέκνων όπως αυτός διαμορφώνεται μετά την

γέννηση του τέκνου και το ποσό καταβάλλεται ως εξής:

- α) 2.400,00 € για το πρώτο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο β) 2.700,00 € για το δεύτερο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο γ) 3.000,00 € για το τρίτο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο και
- δ) 3.500,00 € για το τέταρτο και κάθε επόμενο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο.

Το επίδομα γέννησης του άρθρου 1 του ν. 4659/2020 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 29 του ν. 5092/2024 καταβάλλεται αναδρομικά από την 1η Ιανουαρίου 2023 στα πρόσωπα που κατέστησαν δικαιούχοι. Η αύξηση θα ισχύει αναδρομικά για τα παιδιά που γεννήθηκαν από 1-1-2023.

3) Οικονομική ενίσχυση οικογενειών Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών: Η χορήγηση της οικονομικής ενίσχυσης των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών θεσπίστηκε με το νόμο 3016/2002 (Α' 110), με σκοπό την οικονομική ενίσχυση των νοικοκυριών που διαβιούν στις περιοχές αυτές και έχουν ιδιαίτερα χαμηλό εισόδημα, το οποίο δεν ξεπερνά το ποσό των 4.700 ευρώ ετησίως. Το ύψος του επιδόματος ανέρχεται σε:

- εξακόσια (600,00) ευρώ, για ετήσιο οικογενειακό εισόδημα έως 3.000 ευρώ
- τριακόσια (300,00) ευρώ, για ετήσιο οικογενειακό εισόδημα από 3.000 έως 4700 ευρώ.

Το επίδομα καταβάλλεται εφάπαξ κατ' έτος στους δικαιούχους από τον ΟΠΕΚΑ και η χρηματοδότηση βαραίνει τον κρατικό προϋπολογισμό. Απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, ενώ δεν προσμετράται στο συνολικό, πραγματικό ή τεκμαρτό, οικογενειακό εισόδημα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 της αριθμ. Δ11/οικ. 28711/1021/2020 ΚΥΑ (Β' 2882) «...Ως μειονεκτικές περιοχές για τη χορήγηση της εισοδηματικής ενίσχυσης από το έτος 2020 και εντεύθεν νοούνται οι περιοχές με σημαντικά φυσικά μειονεκτήματα και οι περιοχές με ειδικά μειονεκτήματα κατά την έννοια των παρ. 3 και 4, αντίστοιχα, του άρθρου 32 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2013, όπως αυτές καθορίστηκαν στα σχετικά Παραρτήματα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας...»

4) Πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών: Με τις διατάξεις του άρθρου 104 «Πρόσβαση παιδιών προσχολικής ηλικίας, βρεφών και νηπίων, σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας, πρόσβαση παιδιών, εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης» του ν.4941/2022 (Α' 113), θεσπίστηκε πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών, για την πρόσβαση βρεφών και νηπίων σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας, καθώς και πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών για την πρόσβαση παιδιών, εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, με την εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών πρακτικών και δραστηριοτήτων, εκτός σχολικού ωραρίου. Δικαιούχος υλοποίησης του προγράμματος, ορίζεται η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Ανώνυμη Εταιρεία (ΕΕΤΑΑ ΑΕ). Η δαπάνη χρηματοδότησης καλύπτεται από ενωσιακούς πόρους των συγχρηματοδοτούμενων Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027, και από Εθνικούς Πόρους.

Για τη χρονική περίοδο 2025-2026 (α' κύκλο του Προγράμματος) από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας για την υλοποίηση του προγράμματος διατίθεται ποσό ύψους 153.872.479€, ενώ για τη χρονική περίοδο 2026-2027 (β' κύκλο του Προγράμματος) από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου θα διατεθεί ποσό ύψους 158.872.479 €. Για την ίδια περίοδο (2025-2027), με την αριθ. 134947/2025 (Β' 4127) ΚΥΑ, όπως ισχύει, καθορίζονται οι κατηγορίες των ωφελούμενων, τα κριτήρια επιλογής, η διαδικασία υλοποίησης, η δυνατότητα επέκτασής τους, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

Επιπλέον, με την αριθ. 15670/22-10-2025 απόφαση (Β'5646), τροποποιείται η υπό στοιχεία 134947/2025 ΚΥΑ, αναφέροντας στο άρθρο 1 ότι «Στο άρθρο 8 τροποποιείται το σημείο β) της υποπαρ. 1 παρ. Α. και συγκεκριμένα τα εισοδηματικά κριτήρια επιλεξιμότητας για τη λήψη μειωμένης αξίας τοποθέτησης για τις δομές Α1, Α2, Β1, και Β2 αυξάνονται ανά κατηγορία κατά ποσό 2.000 ευρώ για οικογένειες έως πέντε (5) παιδιά και για οικογένειες από (6) παιδιά και άνω αυξάνονται κατά ποσό 3.000 ευρώ ανά παιδί..».

Επιπρόσθετα στην παρ. Β. του ίδιου άρθρου αναφέρεται «... Αξίες τοποθέτησης για την κατηγορία Γ και Δ που χορηγήθηκαν κατά τον ά κύκλο και πρώτη πρόσκληση του προγράμματος (2025-2026) πλέον του προϋπολογισμού του άρθρου 13 και των όρων του παρόντος καλύπτονται από πόρους του τακτικού προϋπολογισμού του ΥΚΟΙΣΟ..»

Σε ό,τι αφορά παιδιά που διαβιούν σε μονογονεϊκές οικογένειες, τους πολύτεκνους και τρίτεκνους δυνητικά ωφελούμενους, προβλέπεται αυξημένη επιπλέον μοριοδότηση για τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα (άρθρο 8 της προαναφερόμενης ΚΥΑ). Για την υλοποίηση των προαναφερόμενων διατάξεων εκδόθηκε η αριθ. πρωτ. 30771/ 30.10.2025 Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος (ΑΔΑ: 93Λ6465ΖΩ5-ΕΛ2).

5) Κατασκηνώσεις: Στο πλαίσιο του Κρατικού Κατασκηνωτικού προγράμματος για τη φιλοξενία παιδιών, οικογενειών, ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρία, με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα, λειτουργούν Παιδικές Εξοχές, βάσει των διατάξεων του ν.749/1948 (Α' 200), όπως ισχύει. Η συμμετοχή των παιδιών των πολύτεκνων και τρίτεκνων οικογενειών στις Παιδικές Εξοχές γίνεται δωρεάν, χωρίς την καταβολή ποσού συμμετοχής.

6) Πρόγραμμα Δημογραφικής Ανάπτυξης: Επιπλέον, με τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν. 5178/2025 (Α'22) θεσπίστηκε «Πρόγραμμα Δημογραφικής Ανάπτυξης» με αντικείμενο την οικονομική ενίσχυση των μονοπρόσωπων ή πολυπρόσωπων νοικοκυριών που μεταφέρουν την κύρια κατοικία και το κέντρο βιοτικών δραστηριοτήτων τους από δήμους ή δημοτικές ενότητες της Επικράτειας σε δήμους που ορίζονται με την Κ.Υ.Α. που προβλέπεται στην παρ. 9 του ανωτέρω άρθρου να εκδοθεί, ήτοι στους Δήμους Σουφλίου, Διδυμοτείχου και Ορεστιάδας της Περιφερειακής Ενότητας Έβρου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Η οικονομική ενίσχυση ανέρχεται σε:

α) δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ, εφόσον η ωφελούμενη μονάδα εγκαθίσταται σε οικισμό με πληθυσμό έως πεντακόσιους (500) κατοίκους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, και

β) έξι χιλιάδες (6.000) ευρώ, εφόσον η ωφελούμενη μονάδα εγκαθίσταται σε οικισμό με πληθυσμό άνω των πεντακοσίων (500) κατοίκων, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, προσαυξανόμενη αντίστοιχα κατά χίλια (1.000) ευρώ για κάθε ανήλικο μέλος του νοικοκυριού και μέχρι του συνολικού ποσού των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

Η οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται στις ωφελούμενες μονάδες σε δύο (2) ισόποσες δόσεις. Η πρώτη δόση καταβάλλεται με την έγκριση της αίτησης και η δεύτερη μετά την παρέλευση του πρώτου έτους μόνιμης παραμονής στους δήμους μετεγκατάστασης.

Βάσει του ανωτέρω άρθρου εκδόθηκε η με αριθ. 10557/2025 (Β'3803) Κ.Υ.Α. με τίτλο «Καθορισμός της διαδικασίας υλοποίησης του Προγράμματος Δημογραφικής Ανάπτυξης στους Δήμους Σουφλίου, Διδυμοτείχου και Ορεστιάδας της Περιφερειακής Ενότητας Έβρου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας Και Θράκης».

Με την εξουσιοδοτική διάταξη, που προβλέπεται στην παρ. 9 του αρ. 32 του ως άνω νόμου παρέχεται η δυνατότητα ορισμού πρόσθετων δήμων και δημοτικών ενότητων της επικράτειας, με βάση, μεταξύ άλλων, πληθυσμιακών και δημογραφικών κριτηρίων της τελευταίας απογραφής του πληθυσμού καθώς και αναπτυξιακών δεδομένων, προκειμένου να ενταχθούν στο Πρόγραμμα Δημογραφικής Ανάπτυξης ως δήμοι και

δημοτικές κοινότητες μετεγκατάστασης, πέραν αυτών που έχουν ορισθεί στην εν λόγω διάταξη.

Επισημαίνεται ότι η συνεισφορά του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας σκοπό έχει να καλύψει τις δημογραφικές ανάγκες όπως και όπου αυτές προκύπτουν, εντάσσοντας στο πρόγραμμα ως Δήμους και Δημοτικές Ενότητες Μετεγκατάστασης και άλλες περιοχές της χώρας, που έχουν τα χαρακτηριστικά των ως άνω περιοχών.

Τέλος, σχετικά με τα στοιχεία υλοποίησης του προγράμματος, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 5649/26-11-2025 έγγραφο του ΟΠΕΚΑ, φορέα υλοποίησης, σας γνωρίζουμε τα εξής «..Μέχρι σήμερα έχουν υποβληθεί οριστικά 129 αιτήσεις οι οποίες βρίσκονται σε διαδικασία ελέγχου. Διευκρινίζεται ότι, η μετεγκατάσταση των νοικοκυριών δεν πραγματοποιείται μέσω του προγράμματος. Η εν λόγω οικονομική ενίσχυση αποδίδεται, κατόπιν αίτησης, σε νοικοκυριά που έχουν ήδη μετεγκατασταθεί στις συγκεκριμένες περιοχές του Έβρου, μετά την 01.01.2025...»

7) Πρόγραμμα «Νταντάδες της Γειτονιάς»: Το πρόγραμμα «Νταντάδες της Γειτονιάς», το οποίο θεσπίστηκε με τον ν. 4837/2021, καλύπτει τη φροντίδα βρεφών και νηπίων ηλικίας από 2 μηνών έως 2,5 ετών και παρέχει οικονομική στήριξη σε εργαζόμενους γονείς, μονογονείς, ανάδοχους γονείς και ιδιαίτερα σε μητέρες για να χρησιμοποιούν πιστοποιημένες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας για τα παιδιά τους. Υλοποιήθηκε πιλοτικά σε 62 Δήμους της χώρας (Μάρτιος 2022 έως Ιούλιος 2025) και προγραμματίζεται η καθολική εφαρμογή του. Οι επιμελητές/-τριες μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες φροντίδας βρεφών και νηπίων είτε στο δικό τους σπίτι, είτε στο σπίτι των ωφελουμένων.

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΔΟΜΝΑ ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ